

Vår dato 2016-05-26 Vår referanse 2016/005

Våre saksbehandlere
Thomas Halvorsen

Tidligere dato Tidligere referanse

Til
NVE
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Kopi til
Fylkesmannen i Troms
Troms fylkeskommune
FNF Troms
Skånland kommune
Ibestad kommune
Gratangen kommune
Lavangen kommune
Skånland & Astafjord JFF
Ibestad JFF
Gratangen JFF

Søknad om bygging av flere småkraftverk sør Troms – høring

1 Innledning

Fylkeslaget i NJFF-Troms (videre omtalt som NJFT) kommer i denne høringen med sine innspill vedrørende bygging av flere småkraftverk sør Troms.

Vi retter en takk for muligheten til å bidra med våre synspunkter og innspill til denne høringen. De fleste av oss som utarbeider disse høringene gjør det på frivillig basis, hvor man gjerne benytter helger, oppspart fritid og ferie med mer. Vi skulle gjerne ha levert en mer omfattende høring. Vårt hovedfokus vil ligge på hydrologiske, fiskebiologiske og utfordringer rundt bunndyr. Vi ønsker med høringen å ivareta fiskens interesser og vilkår og med dette friluftslivets vilkår.

NJFT er en del av FNF og støtter FNF sin høring. Men vi velger i tillegg å skrive en høring, med spesielt fokus på fisk.

Følgende elver er søkt utbygd:

Rørelva / Olderelva kraftverk (Skånland kommune) – Clemens Kraft
Segelelva kraftverk (Skånland kommune) – Småkraft AS
Dudal kraftverk (Gratangen kommune) – Småkraft AS
Øvre og nedre Foldvik kraftverk (Gratangen kommune) – Småkraft AS
Sandneselva kraftverk (Lavangen kommune) – Småkraft AS
Plasselva kraftverk (Lavangen kommune) – Orneset Eiendomselskap AS
Belneselva kraftverk (Gratangen kommune) – Småkraft AS
Løvdalselva kraftverk (Gratangen kommune) – Blåfall AS
Storelva kraftverk (Ibestad kommune) – Blåfall AS

Belastningen i sør Troms er å anse som meget stor. Og samlet belastning i Troms på store og små vassdrag, begynner å bli formidabel.

2 Sak

NJFT vil her komme med noen korte uttalelser om hver enkel søknad.

Rørelva / Olderelva kraftverk (Skånland kommune) – Clemens Kraft

NJFT har ingen kommentarer vedrørende fisk eller bunndyr.

Segelelva kraftverk (Skånland kommune) – Småkraft AS

NJFT har ingen kommentarer vedrørende fisk eller bunndyr.

Dudal kraftverk (Gratangen kommune) – Småkraft AS

NJFT finner utredningene rundt fisk og ferskvannsorganismene mangelfull.

Det er behov for bedre grunnlagsmateriale for å kunne måle eventuelle negative effekter etter en utbygging, slik at tiltak og justeringer kan gjennomføres.

For at søknad skal godkjennes må dette utredes nærmere.

Konklusjon

Slik søknaden er nå, anbefales søknaden ikke.

Øvre og nedre Foldvik kraftverk (Gratangen kommune) – Småkraft AS

NJFT finner utredningene rundt fisk og ferskvannsorganismene mangelfull.

Det er behov for bedre grunnlagsmateriale for å kunne måle eventuelle negative effekter etter en utbygging, slik at tiltak og justeringer kan gjennomføres.

For at søknad skal godkjennes må dette utredes nærmere.

Konklusjon

Slik søknaden er nå, anbefales søknaden ikke.

Sandneselva kraftverk (Lavangen kommune) – Småkraft AS

NJFT viser her til Albert Pedersen sin høring.

Følgende innspill er gitt i pkt 2:

Pkt 3.7 Akvatiske miljø s. 24, jfr pkt 5.1.3 i NNI-rapport 428 Saken er mangelfullt opplyst vedrørende fisk. Har selv fisket i denne elven i flere tiår og er følgelig godt kjent i elva. I den anadrome strekningen er det mulig å få både sjørørret, sjørøye og laks. Forøvrig har Sandneselven en fin bestand av bekkørret. Den kan man få på hele strekningen fra sjøen til inntaksdammen og videre oppstrøms helt opp til Heia. Den finnes også i Tverrelva (en sideelv til Sandneselva).

Som Småkraft AS skriver i sin søknad i pkt 3.7

Det akvatiske naturmiljøet i Sandneselva er ikke kartlagt mht artsforekomster, dvs. virvelløse dyr, fisk og elvefugler. Elven har sannsynligvis en kort anadrom strekning noen hundre meter opp fra fjorden, og bunndyrsamfunnet er mest sannsynlig typisk for denne type mindre vassdrag i regionen.

Vi finner søknaden og utredningene fra NNI særdeles mangelfulle.

Det at de «antar» i sin utredning, er mildt sagt skremmende.

Før NVE i det heletatt vurderer søknaden, må det gjennomføres nye undersøkelser på det akvatiske miljøet. Av en annen aktør enn NNI.

Konklusjon

Søknad godkjennes ikke, men legges på vent. Nye utredninger gjennomføres.

Plasselva kraftverk (Lavangen kommune) – Orneset Eiendomselskap AS

NJFT har ingen kommentarer vedrørende fisk eller bunndyr.

Belneselva kraftverk (Gratangen kommune) – Småkraft AS

Pkt 3.6 Akvatisk miljø sier følgende:

«Det antas at det i inntaksområdet og et stykke opp- og nedstrøms kan finnes bekkørret. Det meste av berørt elvestrekning er bratt og uegnet for fisk, og ved utløpet hindrer eller begrenser flere stryk trolig oppgang av sjørret, og elva anses som lite aktuell for laks».

Begrep som «antas» og «trolig», er ikke godt nok.

Når man ønsker å gjennomføre et inngrep i naturen, skal man vite!

De fiskebiologiske undersøkelsene er ikke gode nok og ingen boniteringer er blitt gjennomført.

NJFT er ikke enig i at verdien av elva innenfor influensområdet anses som liten.

Konklusjon

Søknad godkjennes ikke, før tilfredsstillende akvatiske undersøkelser er gjennomført.

Løvdalselva kraftverk (Gratangen kommune) – Blåfall AS

NJFT ser at det er gjennomført gode fiskebiologiske undersøkelser.

Men vi viser til høringen til Arild Kristiansen, som med god lokalkunnskap beskriver elvens verdi som fiske og friluftsområde. Det samme beskriver Håkon Kristiansen i sin høring.

Konklusjon

Søknaden godkjennes ikke.

Storelva kraftverk (Ibestad kommune) – Blåfall AS

I pkt 3.7 Akvatisk miljø står følgende:

Det er ikke observert egnede habitater for gyting eller oppvekst for anadrom fisk i Storelva. Det kan være en lokal ørretstamme av småfisk. Elvemusling finnes neppe i Storelva ettersom forholdene i elva ikke egner seg for arten. Det er teoretisk mulig at ål kan vandre opp til Vasskardvatnet for å gyte, men det virker svært lite sannsynlig. Totalt sett vurderes verdien for fisk og større ferskvannsorganismer som liten/ingen.

Igjen så finner vi i en søknad begrep som, «kan være», «neppe», «teoretisk mulig» og «virker svært lite sannsynlig».

Dette er ikke godt nok! Viser for øvrig til høringen til Ibestad kommune, som vi stiller oss bak. Dette er en mangelfull søknad.

Konklusjon

Søknad godkjennes ikke.

3 Konklusjon

NJFT er ikke fornøyd med søknadene, hvor de akvatiske undersøkelsene holdes på et minimum og hvis de i det heletatt er gjennomført.

Det gjennomgående i utredningene er; «*Det presiseres imidlertid at det ikke er foretatt egne undersøkelser av ferskvannsinvertebrater, siden dette ikke inngår i vanlige studier i forbindelse med utredning av små kraftverk (Korbøl m. fl. 2009)*».

For NJFT er disse søknadene hvor det er påvist fisk, anadrom eller ikke er å anse som mangelfulle.

Viktig grunnlagsdata mangler, for å måle negative effekter.

Hvis tillatelser gis, må følgende tiltak gjennomføres:

- Det gjennomføres grundigere fiskebiologiske undersøkelser
- Det må gjennomføres boniteringer
- Det må monteres omløpsventil på kraftverket, for å sikre en stabil vannføring der det er behov for dette.
- Minstevannføringen må være tilfredsstillende.
- Det må etter en tids drift av eventuelt utbygd kraftverk gjennomføres nye undersøkelser, for å kartlegge eventuelle negative konsekvenser og eventuelle biotopjusteringer må gjennomføres.

4 Avslutning

Positive effekter:

Vi erkjenner de positive effektene av vannkraft. Det forurenser ikke og gir økte inntekter til rettighetshaverne. Spesielt positivt er det for de grunneierne som ikke er blant de offentlige søkerne, men grunneiere som bedriver landbruk og annen virksomhet på grunnen sin. Kommunens direkte økte inntekter etter at kraftverkene er satt i drift, setter vi store spørsmål ved. Vi har sett at kraftinntektene har stupt betraktelig de siste årene.

Eksempler på negative effekter av vannkraftutbygging kan være:

- *Tørrelgging av elveleier/strandsoner*
- *Tørrelgging av omliggende områder*
- *Neddemming*
- *Nedtapping av magasiner*
- *Erosjon og utvasking av næringsstoffer*
- *Skader på livet i elver*
- *Store og plutselige endringer i vannstanden som medfører stranding av bunndyr og fisk*
- *Endrede temperaturforhold og islegging*

Vannkraftutbygging kan også ha negative effekter på naturtyper som er spesielt knyttet til vann/vassdrag, for eksempel fossesprøytesoner og arter som er knyttet til slike områder. Spesielt dette er godt belyst i FNF Troms sin høring.

Naturmangfoldloven inneholder bestemmelser som er viktige, i forhold til den oppgaven som NVE har i forbindelse med behandlingen av kraftutbygginger. Ikke minst viktig vil bestemmelsen om samlet belastning være sentral:

---

§ 10. (Økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

I tillegg har vi §8 og §9 i samme lov om kunnskapsgrunnlag og føre var prinsippene.

Grunnloven vår har kanskje den klareste teksten, som omhandler hvordan vi skal forvalte våre ressurser for ettertiden. § 112 sier følgende!

Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterleken.

Borgerne har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og om virkningene av planlagte og iverksatte inngrep i naturen, slik at de kan ivareta den rett de har etter foregående ledd. Statens myndigheter skal iverksette tiltak som gjennomfører disse grunnsetninger.

Vi som høringsinstans har ingen muligheter til å etterprøve de biologiske rapportene som er utarbeidet til disse søknadene. Vi har heller ikke midler til å få fagfolk til å gjennomføre uavhengige undersøkelser. Våre høringer baseres på rapportene utarbeidet på oppdrag for søker.

Viser til denne reportasjen fra Bergens Tidende:

<http://www.bt.no/meninger/debatt/Naturverdier-pa-spill-3566187.html>

Sitat:

20 tilfeldige miljørapporter ble i fjor etterkontrollert i felt. Mer enn halvparten av dem er fra Hordaland. Selv for oss er funnene forbløffende, oppsiktsvekkende og forstemmende. Det ble avdekket grove avvik i hele 14 av utredningene. Trua naturtyper økte fra 30 til 58, kategorien «svært viktige lokaliteter» økte fra én til 14, antall rødlistefunn økte fra 13 til 166 osv. Det skal være komplett umulig for fagfolk å overse slike mengder. Når de ikke en gang er i stand til å kategorisere bekkekløfter, fossesprøytsoner mm, er det åpenbart at noe er riv rav ruskende galt.

Vi viser også til denne artikkelen i VG, 27.11.2015:

<http://www.vg.no/nyheter/innenriks/miljoevern/eksperter-fant-kun-13-av-166-saare-arter/a/23568006/>

Vi velger å sitere SABIMA her:

Rapporten avdekker en total systemsvikt i konsesjonssystemet for småkraftverk. Jeg fryktet at det var mangelfullt, men dette er langt mer alvorlig enn jeg trodde, sier Christian Steel, generalsekretær i Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA).

Adressa.no hadde også en artikkel 26.11.2015, hvor det henvises til NVE sin egen rapport vedrørende mangelfulle søknader. NVE bestrider naturligvis dette. Men NVE må ta innover seg at alle høringsinstanser baserer mesteparten av grunnlaget sitt på disse rapportene. Noe informasjon kan vi oppnå gjennom lokale kilder, men totalt sett veldig lite.

<http://www.adressa.no/nyheter/okonomi/2015/11/26/Krever-at-vannkraftutbygginger-vurderes-p%C3%A5-nytt-11853730.ece>

Vi opplever i dag et stort press på naturen i Troms i forbindelse med kraftutbygginger, i tillegg til en rekke allerede utbygde vassdrag. Mange med gamle konsesjoner, som ikke står i tråd med dagens krav til miljø.

Vi har selv deltatt på en rekke befaringer i NVE regi og det gjennomføres ikke kontroller på disse, for å etterprøve rapportene. Mye fokus er på inngrepene i naturen. Plassering av inntaksdam, turbiner og rørgate med mer. Dette er viktige momenter, men føler NVE seg trygge nok på beslutningsgrunnlaget som er gitt gjennom søkerens rapporter?

Godkjent og ekspedert elektronisk uten underskrift.

Ann-Eva Isaksen
Leder NJFF-Troms

Thomas Halvorsen
Leder fiskeutvalget
NJFF-Troms